

A cölibátus megértése

Az alábbi írás a szerző Élő cölibátus – A papság egészséges útjai című könyvének első fejezete. A kötet hamarosan megjelenik a Jezsuita Kiadó gondozásában. (A szerk.)

Az a világméretű válság, amelyet a szexuális visszaélések okoztak, a katolikus papság életképességét veszélyezteti. A katolikus papi élet lényegi dimenzióját, a cölibátust egyre inkább megfigyelik és vizsgálják. Ehhez fogható mértékben még sosem kényszerültek arra a papok, hogy minél teljesebben megértsék, a cölibátus hogyan hat pszichoszexuális jólétükre, és miként törődhetnek Isten népével.

Katolikus pap vagyok, emellett klinikai pszichológus és egyetemi tanár. Sok évvel ezelőtt egy kollégám meghívott magukhoz vacsorára. A felesége nem volt katolikus, de férjéhez hasonlóan ő is klinikai pszichológusként dolgozott. Az asszony később beismerte, mennyire kíváncsi volt, milyen is lehet első alkalommal találkozni egy katolikus pappal, hogyan telik majd az este, mi sül ki a beszélgetésünkből, és az mennyire lesz kellemes, őszinte és valódi. Az első estét aztán sok élvezetes közös alkalom követte. Így kezdődött egy ma már több évtizedes barátság. Megtudtam, hogyan talákoztak és házasodtak össze, s miként képzelték el közös jövőjüket. Ők pedig megtudták, hogyan lettem pap, mit jelent számomra papnak lenni, és hogyan képzeltem el papként a megöregedésem. Az évek során egymás megismerésének mélyebb kérdései egyre bizalmasabbá váltak: hogyan találunk életünkben szeretetet és vigaszt, és milyen irányba vezet bennünket az élet?

E barátok és a legtöbb ember számára a katolikus papi lét egyik leginkább zavarba ejtő és talányos dimenziója a cölibátus iránti elkötelezettség. Felszínesen nézve a papok nőtlensége egyszerűen szex és feleség nélküli életnek tetszhet. Nagyon is kínosnak tűnhet a szerelemről és vigasztalásról kérdezni olyasvalakit, aki tudvalevőleg egyedül és talán magányosan is él. Mindazonáltal az ilyen nyílt és őszinte érdeklődés az első lépés annak megértéséhez, hogy valójában mit is jelenthet belülről a cölibátus egy pap életében.

Klinikai képzésem során pszichológus kollégáimat és barátaimat természetesen érdekelte, hogy mennyire lehet élhető és egészséges egy nőtlen, az alapvető kulturális szokásokkal szembemenő és véleményük szerint értelemszerűen „terméketlen” életmód. Én is megtapasztaltam a sok katolikus pap által különböző mértékben megélt szégyent és sebezhetőséget, amikor ártatlanul megkérdezték tőlem: „Nős?”; „Vannak gyermekei?”; „Hogyan, miért lett pap?”. De a sorok közt e kérdések mélyebb megjegyzésre is utalhatnak: „Katolikus pap? Tényleg? Hogy tehette ezt magával?” Idővel, ahogy nőtt közöttünk a bizalom, a kollégám felesége küldött nekem egy születésnap üdvözlötletet, amely kezdésként viccesen felsorolta azokat a „szabad asszociációkat”, amelyek eszébe ötlöttek, mielőtt találkozott volna velem. „Pap: az egyház embere, aki olyan jó példát mutat, amelyet képtelen vagyok követni, jámbor, jó, aggályoskodó, unalmas, hisz a Jézussal kapcsolatos mendemondákban, ügyelni kell előtte arra, nehogy kicsússzon a számon, hogy „az Isten verje meg!”, vagy „az ördögbe is!”, sőt még az sem, hogy „az Isten szerelmére!”. Továbbá a pap nőtlen, nem él szexuális életet. De sosem élt szexuális életet? Illetve milyen szexuális életet akarna élni, ha

lehetne szexuális élete? Az asszony megvallotta, hogy ezek az asszociációk „mindennaposak” voltak számára; és úgy gondolom, azok számára is mindennaposak, akik kapcsolatban vannak katolikus papokkal, és próbálják megérteni, hogyan éljük az életünket.

Még családtagjaink és azok is felteszik ezeket a cölibátussal kapcsolatos kérdéseket, akik egyébként jól ismernek bennünket. Egyik pap ismerősöm felidézett egy igen kellemetlen és nehéz pillanatot az egyik családi összejövetelükből. Az est csúcspontján arról kellett szavazniuk, hogy kétségkívül sajátos szempontjaik szerint ki az „Alfa-hím” és ki a „Méhkirálynő”. Kifejtette, hogy szavazás előtt a családja hogyan mérte fel minden egyes családtag „férfiasságát” vagy „nőiességét”.

„Ha van egy szuper új autód, vagy ha úgy nyeled a tömény italokat, mint a gödény, a férfiassági mutatód magasba szökken; de ha nincs benned agresszivitás, vagy ha nem vagy fitt, vagy egyszerűen csak túlságosan finomkodó, művészi vagy, akkor sok férfiassági pontot veszítesz. Mindez persze csipkelődés és jópofaság volt. Csak-hogy amikor engem kezdtek értékelni, egy enyhén spicces unokanővérem azzal kezdte, hogy senkit sem akar megsérteni, de... hogy is beszélhetünk olyasvalakinek a férfiasságáról, »aki nem élvezzi egy hölgy társaságát« (ez az ő találó fordulata volt, nem az enyém). Abban a pillanatban az egész társaságot csend és meglehetősen kényelmetlen érzés kerítette hatalmába, a saját zavaromról már nem is beszélve, hiszen végig kellett hallgatnom a testvéreim, unokatestvéreim és mások tapintatlan és esetlen értekezését a cölibátusról. Akkor úgy éreztem, mintha valamivel durván felsértettek volna egy sebet, pedig megpróbálták elegánsan kezelni a helyzetet. Ennek ellenére a nap végén és még sokáig a zsigereimben éreztem a megalázottságot és a személyes sebzettséget – hiszen elítéltek azért, ami vagyok, és képtelen voltam bármit is felhozni mentségemre vagy védelmemre.”

A szexuális önértelmezésünket erő hasonló támadásokat igen gyakran csendben szenvedjük el. Hallgatnak azok, akik nem értik, hogy életmódunk hogyan lehetséges, és nem szólnak fenntartásaikról azzal kapcsolatban, hogy pontosan miként is alakíthatna ki egy pap egészséges szexualitást egy látszólagos ürességben. De maguk a papok is csendben maradhatnak, mert nem tudják, a nehézségekkel és kételyekkel szembesülve hogyan lehetne megközelíthetőbbé és érthetőbbé tenni cölibátusunk tapasztalatát a barátok, családtagok és kollégák számára.

SZEXUÁLIS ZAKLATÁSOK ÉS A KATOLIKUS PAPSÁG

Annak következtében, hogy az elmúlt években szerte a világon fény derült papok által elkövetett szexuális visszaélésekre, melyek nagy nyilvánosságot is kaptak, azok, akik addig megkérdőjelezték a papi nőtlenség helyességét, most úgy vélhetik, hogy a cölibátus egyenesen destruktív életmód. A papi szexuális abúzusok mélységét és súlyosságát felismerve XVI. Benedek pápa többször is bocsánatot kért az áldozatoktól, nemcsak az őket ért visszaélések miatt, hanem azért is, mert az egyház elmulasztotta felelősen kezelni e krízist, illetve megvédeni Isten népét a visszaeső bűnösöktől. Az ír katolikusoknak küldött lelkipásztori levelében XVI. Benedek bocsánatot kért az áldozatoktól és családjaiktól: „Borzasztó

szenvedésben volt részetek, és ezt valóban fájdalom”, adott hangot az egyház „szégyenének és lelkiismeret-furdalásának”. Azt is elismerte, hogy „[s]okan azt is megtapasztaltatok, hogy amikor elég bátrak voltatok, hogy beszéljete a veletek történeteikről, senki sem hallgatott meg benneteket”.¹ A pápa hangsúlyozta, hogy az elkövetőknek Isten és „az erre létrehozott bíróságok” előtt kell számot adniuk cselekedeteikről, s hogy valóban súlyos hibák és mulasztások ásták alá Írország püspökeinek hitelességét, mivel néhányan nem alkalmazták az egyházi törvények gyermekbántalmazásra vonatkozó előírásait.

Ennek ellenére továbbra is vita tárgya, hogy az egyház milyen gyorsan és mennyire átláthatóan reagált a szexuális gyermekbántalmazások okozta válságra a világ különböző pontjain, továbbá hogy maga a pápa, illetve a katolikus hierarchia más tagjai vállalják-e a teljes felelősséget azért, hogy a veszély tudatában kockáztatták mások épségét. Hasonlóképp indokolt az az aggodalom is, mely szerint a cölibátusra vonatkozó egyházi kötelezettség hozzájárult a szexuális zaklatások kríziséhez.² Néhányan ugyanis felteszik a kérdést, vajon a cölibátus nem vezet-e pszichoszexuális éretlenséghez a seminaristák és a papok körében; illetve azt mondják, hogy szexuális acting out³ és az önpusztító, meggondolatlan viselkedés más formái lesznek az alapvetően rosszul működő életmód és hasonlóképpen rosszul működő egyház elkerülhetetlen következményei.⁴ Mások azt gyanítják, hogy a probléma mélyen a papokban gyökerezik – hogy azért választottuk a cölibátust, mert rosszul működünk, s a szexuális és személyes intimitástól való félelmünket a vallási hivatás és az egyházi szolgálat mögé rejtjük. Maga a National Review Board⁵ figyelmeztetett arra, hogy „[m]íg egyesek számára minden kétséget kizáróan ajándék, addig mások számára iszonyatos teher a cölibátus, amely magányosságot, alkohol- és drogfüggőséget, valamint felelőtlen szexuális magatartást okozhat [...] s amely további tanulmányozást igényel.”⁶

Ahogy az egyháziak által elkövetett szexuális visszaélések valósága kihívások elé állítja az egyház intézményes tisztességét, úgy számos katolikus pap számára személyes problémákat okoz. Akkoriban, amikor az amerikai média reflektorfénybe állította az egyháziak által elkövetett szexuális visszaélések veszélyeit, egy seminarista leírta, mennyire a figyelem középpontjába került egy családi összejövétel alkalmával. „Ha egy fiatalember ma római katolikus papi gallért viselve jelenik meg nyilvános helyen, az új és rossz ízü képzeteket kelt az emberekben – fogalmaz. – Ott voltam az étteremben hat kisgyermekkel, akik rajtam lógtak-csüngtek.”⁷ Miután megtapasztaltuk azt a stigmát, melyet egy félreértett,

1 Magyar nyelven: <http://uj.katolikus.hu/konyvtar.php?h=236> ■ 2 BISHOP GEOFFREY ROBINSON: *Confronting Power and Sex in the Catholic Church. Reclaiming the Spirit of Jesus*, Liturgical Press, Collegeville, 2008, p. 18.

■ 3 Az angol „acting out” kifejezésnek nincs egyértelmű magyar megfelelője, szakmai körökben is így használják. Kontrollálatlan, heves megnyilvánulásnak lehetne fordítani. A kontrollálatlanság kétségkívül az egyik fontos része a jelenségnek, a másik lényeges eleme viszont éppen az, amit *nem* kontrollál ilyenkor az illető. Ez lehet valamilyen elfojtott vágy, szükséglet, és ehhez járul még az ebből fakadó szorongás és feszültség is. Az acting out ennek a szükségletnek az azonnali kiélése, amely ily módon gyakran agresszív, antiszociális és/vagy érzelmileg túlfűtött módon nyilvánul meg, tipikusan váratlanul (sokszor még a cselekvő számára is).

■ 4 KENNETH M. ADAMS: *Clergy Sex Abuse. A Commentary on Celibacy, Sexual Addiction and Compulsivity. The Journal of Treatment and Prevention*, 10, nos. 2–3 (2003), p. 91. ■ 5 Az Amerikai Egyesült Államok Katolikus Püspöki Konferenciájának 2002-ben alapított intézménye, amely a papok által kiskorúak ellen elkövetett szexuális visszaélésekkel kapcsolatos ügyeket vizsgálja – *A fordító megjegyzése*. ■ 6 *The National Review Board Report*, February 27, 2004. ■ 7 JAMES T. KEANE SJ: *Vocation and Crisis. Entering Religious Life during a Time of Scandal, America*, February 4, 2008, p. 15.

a jelenkori kultúrának ellentmondó életvitel jelent, a katolikus papoknak most a vélt vagy valós gyanakvással is szembesülniük kell, amely Amerikában és világszerte a szexuális visszaélések krízisét övező nyilvánosságból fakad. Sebezhetőségünk érzése mélyén talán az is ott van, hogy papokként egyre nyugtalanítóbb számunkra az a cölibátus, amelynek teljes felfedezése előttünk áll. Nekünk, papoknak mindenesetre meg kell tanulnunk együtt élni azzal a közfelfogással, amely kétségbe vonja, hogy a szerzetesi és/vagy papi élet pszichológiailag egészséges. Ennek következtében azon kaphatjuk magunkat, hogy elgondolkodunk, hogyan is tudnánk a legjobban felelni erre, illetve mire hivatkozhatnánk pszichoszexuális jóllétünk egészséges jeleként. De még ennél is fontosabb, hogy a cölibátussal és a szerzetesi tisztasággal kapcsolatos gyanakvás továbbra is különleges kihívás marad számunkra, mert önértelmezésünk velejébe vág, és azt firtatja, mennyire vagyunk magabiztosak a saját bőrünkben.

Nem tagadva a cölibátus árnyékait és a vele járó küzdelmeket, katolikus papokként mégis arra kell törekednünk, hogy világosan megfogalmazzuk és megértsük a cölibátust, amely elmélyíti önértelmezésünket. Ez segít majd másoknak is annak megértésében, hogy ez a viharvert életmód hogyan tudja még mindig bizonyítani azt, amit XVI. Benedek pápa állított róla: a cölibátus annak „hatalmas emlékeztető jele, hogy a pap teljesen Istennek és másoknak ajándékozta magát”.⁸ Ha napjaink valóságára alapoznánk ezt a törekvésünket, a cölibátus megértése olyan integráltabb keretben történhetne, amely rámutatna, hogy a katolikus papok szexualitása és pszichoszexuális fejlődése miben egyezik meg másokéval, és miben különbözik tőle. A cölibátusnak ebben az összefüggő képből való értelmezése segíthetné mind a papokat, mind a nőtlenséget megkérdőjelező közvéleményt, hogy belássák, ennek az életmódnak az emberi alapja ugyanaz, mint bármely egészséges szexuális fejlődésé. Olyan alap, amely igen nagy mértékben ugyanazokat a biológiai, pszichológiai és társadalmi dimenziókat tartalmazza, mi több, olykor még fontos spirituális és vallási dimenziókat is.

AZ EMBERI SZEXUALITÁS

Követve a szilárd teológiai álláspontot, miszerint a „kegyelem a természetre épít”, a papok jobban megértik a cölibátust, ha azt vizsgáljuk, hogy annak spirituális és vallási dimenziói mennyiben és hogyan csengnek össze vagy kerülnek konfliktusba bármely pszichoszexuális fejlődés jól ismert biológiai, pszichológiai és társadalmi vonatkozásaival. Biológiai szempontból: egy orvos, aki a pozitív érzelmek és a szociális kötődések összefüggéseiről írt elemzően, ismerteti a neuroanatómia és a szexuális magatartás kapcsolatát. Rámutatva az idegi kapcsolódások igen fontos, de gyakran figyelmen kívül hagyott szerepére, azt mondja, hogy „limbikus rendszerünknek és az azt körülvevő temporális lebenyeknek köszönhetően intellektuális semlegesség helyett elköteleződés van. Elemzés helyett találkozás. Kéj helyett pedig misztikus egyesülés.”⁹ A férfiak szexualitásáról írva egy másik kutató még egyértelműbben fogalmaz:

8 JOHN L. ALLEN JR.: All Things Catholic. A Round of Questions for the „Shepherd-in-Chief”, *National Catholic Reporter Conversation Café*, 7, no. 47 (August 2008), p. 3. ■ 9 GEORGE E. VAILLANT: *Spiritual Evolution. A Scientific Defense of Faith*, Broadway Books, New York, 2008, p. 92.

„A legfontosabb tudnivaló, hogy a szex az agyban kezdődik, s onnan indul lefelé, nem pedig fordítva. Gondoljunk csak bele egy pillanatra, hogy szerelmesünk ajkának legkisebb érintése a fülcimpánkon milyen elképesztően izgalmas lehet, miközben a nemi szervek közvetlen orvosi vizsgálata mennyire hidegen hagy bennünket. A különbség az események jelentésének értelmezésében rejlik; a jelentést azonban az agyunk hozza létre, és nem az erogén zónáink.”¹⁰

E neuropszichológiai meglátások az emberi szexualitásról ellentmondanak azoknak a közkeletű elképzeléseknek, melyek szerint a szexualitás genitális késztetésekre vezethető vissza. Egy jeles házassági és szexuálterapeuta így fogalmaz: „Bár van némi igazság ezekben az állításokban, korlátozzák az emberi szexualitásról alkotott elképzelésünket, és szexuális kielégülésünket is akadályozzák. Nem vesszük észre, hogy ha a szexet egyszerű késztetésnek tekintjük, csupán a bennünk lévő szexuális feszültség enyhítését akarjuk, és nem a partnerünket.”¹¹ E terapeuta arra figyelmeztet, hogy bár szexuális kielégülés akkor is lehetséges, ha a szex nélkülöz mindennemű intimitást és valódi erotikát, amennyiben a párok szexről alkotott felfogása nem terjed túl a biológiai késztetés szintjén, azt kockáztatják, hogy a szexuális viselkedést összekeverik a szexuális vágygal. Az intimitásról és a vágyról azt mondja, hogy „az agy és nem a hormonok vagy a nemi szervek tesznek bennünket képessé a mélységes vágyra és a transzcendens szexualitásra”, majd ezt a következtetést vonja le: „Ami az emberi szexuális vágyat igazán emberivé teszi, az agyunknak az a páratlan képessége, hogy jelentést ad a szexnek.”¹²

Az emberi szexualitást tehát senki esetében sem kell, hogy csupán vagy elsődlegesen a késztetéseink megélésének és a fizikai kielégülésnek a szükséglete vezérelje. Mind biológiai, pszichológiai, mind pedig társadalmi szempontból ennél egyértelműen sokkal többre vagyunk képesek. Az, hogy hogyan irányítjuk fiziológiai kapcsolódásainkat, végső soron relációs természetű. Ki után vágyódunk, és miért? Mit fejzenek ki fizikai, szexuális és genitális megnyilvánulásaink egy konkrét személy felé, és mi a céljuk? Hajlamosak lehetünk arra, hogy egyszerűen csak kövessük szexuális impulzusainkat. De képesek vagyunk irányítani őket, engedve, hogy nemi vágyainkat az alakítsa és erősítse, ahogy a gondolataink, érzéseink és testi érzeteink jelentést adnak szexuális élményünknek egy másik emberrel, akinek a gondolatai, érzései és testi érzetei kölcsönös viszonyban vannak velünk. Hogy kivel létesítünk szexuális kapcsolatot, s hogy mit jelenthet számunkra a szex, az egy kapcsolat történetébe, jelenébe és elképzelt jövőjébe ágyazódik.

A szexuális zavarok és a csökkent szexuális vágy gyógyítására tett erőfeszítések nyomán a szexuálterapeuták elismerik, hogy „ha a szexet a teljesítmény, a kényszer, a félretájékoztató vagy a tilalom témáira szűkítjük”, figyelmen kívül hagyjuk azokat a lehetőségeket, amelyekeken keresztül a nemiség elősegíti a személyes fejlődést. Ezért aztán a terapeuták elkezdtek inkább olyan kérdéseket vizsgálni, mint például az, hogy milyen is a személyiség fejlődését szolgáló nemi élet.¹³ Egy felnőttek fejlődését vizsgáló kutató szerint „a szerelmet

10 MICHAEL BADER: *Male Sexuality. Why Women Don't Understand It – and Men Don't Either*, Rowman & Littlefield, Lanham, 2009, p. 4. ■ 11 DAVID SCHNARCH: *Passionate Marriage*, Norton, New York, 1997, p. 40.

■ 12 UÓ: *Intimacy and Desire. Awaken the Passion in Your Relationship*, Beaufort Books, New York, 2009, p. 19.

■ 13 UÓ: *Passionate Marriage*, i. m. p. 45.

a génjeinkből, a biokémiánkból és azoktól az emberektől tanuljuk, akik szeretnek bennünket, és engedik, hogy viszonzszeressük őket”. Rámutat, hogy a modern etnológia és a neurológia egyaránt arra a megállapításra jutott, hogy szeretetre vagyunk programozva, olyannyira, hogy „a sikeres személyiségfejlődés először is a szeretet befogadását, aztán a kölcsönös szeretetmegosztást és végül az önzetlen szeretetet foglalja magában”.¹⁴ Más szavakkal, egy mentálhigiénés szakember megfogalmazása szerint a „szexualitás és intimitás integrálása a pszichoszexuális fejlődés végpontja”.¹⁵

Miközben tehát fejlődési szempontból a szexualitás és intimitás integrálása felé irányulhatunk, hogy ezt elérjük-e, az számos biológiai, pszichológiai és társadalmi tényező kölcsönhatásától függ. Kutatások azt mutatják, hogy három emberből kettő szenved a szexuális vágyával kapcsolatos problémáktól. Az NBC televízió *Dateline* [Randivonal] című műsorának népszerű internetes felmérése szerint, melyben több mint huszonhét ezren vettek részt, a válaszadók 13 százaléka jellemezte szexualitását „halottnak”, 22 százalék „kómásnak, végveszélyben lévőnek”, és további 33 százalék vélte úgy, hogy szexualitása „alszik, és fel kell ébreszteni”. Mindössze 22 százalék mondta, hogy szexualitása „él és virul”, és csupán 10 százalék tartotta „kirobbanónak, erotikusnak és szenvedélyesnek”.¹⁶ Ezek az eredmények nemcsak azzal kapcsolatban vetnek fel kérdéseket, hogy miként tapasztaljuk meg a szexet, hanem arról is, hogyan éljük meg az intimitást, a vágyat és a szerelmet. Bár a legtöbb ember úgy képzei el, hogy a szexualitás és intimitás iránti szükségletét a házasságban fogja betölteni, a házasságban élők aránya csökken. Míg az amerikaiak 67 százaléka nyilatkozik derűlítően, amikor a házasság és a család intézményéről kérdezik, a Pew Research Center jelentése alacsony házassági arányról szól: 2010-ben az amerikaiaknak csak 51 százaléka volt házas, szemben az 1960-ban mért 72 százalékkal. Arra is felhívják a figyelmet, hogy egyre növekszik azon amerikaiaknak az aránya – jelenleg már 39 százalék, szemben az 1978-ban a *Time* magazin által végzett kutatás 28 százalékos eredményével –, akik szerint a házasság idejétmúlttá válik.¹⁷ Ezek a különféle eredmények rávilágítanak arra a szakadékra, amely a teljes szexuális kielégülés és a valódi pszichoszexuális fejlődés, illetve a valóság között tátong még a „nem cölebsz” életet élőknel vagy a házasságban is, amely kultúránknak továbbra is meghatározó szexuális életformája. Úgy tűnik tehát, hogy mind a cölibátus, mind a házasság olyan életmód, amelyet mélyebben meg kellene értenünk, hogy a közvélemény jobban támogassa őket.

A szexualitással foglalkozó tudományok – a biológia, a pszichológia, a házasságterápia és a szociológia – szakértői egyetértenek abban, hogy mindenki, éljen akár egyedül, házasságban vagy cölibátusban, szembesül azzal a kihívással, hogy biológiai késztetéseit hangolja össze élete pszichológiai és társadalmi dimenzióival, s hogy ez gyakran csak részben sikerül. A szexuális vágy önmagában nem garantálja az intimitást, és nem tudja elősegíteni a kapcsolatok tartósságát. Mindenki máshoz hasonlóan a katolikus papoknak is képesnek kell lenniük arra, hogy beazonosítsák biológiai és interperszonális vágyaikat, s hogy tisztában legyenek azzal, hogy ezek a biológiai vagy személyes kapcsolataikra vonatkozó

14 GEORGE E. VAILLANT: *Spiritual Evolution*. i. m. p. 101. ■ 15 LEN SPERRY: *Sex, Priestly Ministry, and the Church*, Liturgical Press, Collegeville, 2003, p. 48. ■ 16 DAVID SCHNARCH: *Intimacy and Desire*, i. m. p. xvii. ■ 17 PEW SOCIAL TRENDS STAFF: *Barely Half of U.S. Adults are Married – A Record Low*, *Pew Research Center Report*, December, 13, 2011: <http://pewsocialtrends.org/2011/12/14/barely-half-of-u-s-adults-are-married-a-record-low>

vágyaik mennyiben teljesedhetnek be vagy maradhatnak kielégítetlenek abban az életmódban, amelyet választottak. A szexualitás spirituális és vallási dimenziói elmélyíthetik a pszichoszexuális fejlődés megértését. A szexualitás katolikus távlata pedig kiváltképpen megvilágíthatja a katolikus papok cölebsz életének megértését.

TISZTASÁG ÉS ÉLŐ CÖLIBÁTUS

A katolikus egyház tanítása elismeri, hogy a „szexualitás a személyiség alapvető összetevője, létének, megnyilvánulásainak, másokkal való kommunikációjának, érzéseinek s az emberi szeretet kifejezésének és megélésének egyik módja”.¹⁸ A széles körben elterjedt hiedelemmel szemben a katolikus egyház nem támogatja a szexualitás elutasítását vagy elfojtását. A *katolikus egyház katekizmus*a foglalkozik a kérdéssel, hogy mit is jelent bármely hívő számára a szexualitás és intimitás integrálása, amikor mindnyájukat „tisztaságra” hívja. Ezt az erényt a mai kultúra gyakran félreértelmezi, s összekeveri a szexuális önmegtartóztatással. Bár a tisztaság olykor, bizonyos körülmények között szexuális önmegtartóztatást is jelenthet, általánosabban azt próbálja kifejezni, hogy „a személy sikeresen integrálta a szexualitást”, hogy abban az egyén teste és lelke egyesüljön. A katolikus katekizmus magyarázata szerint: „A szexualitás, amelyben az embernek az anyagi és biológiai világhoz tartozása jut kifejezésre, akkor válik személyessé és valóban emberivé, amikor beépül a személytől személyhez irányuló kapcsolatba...”¹⁹ Az Egyesült Államok katolikus püspökei részletesebben is kifejtik a tisztaság szerepét, azt írva, hogy a tisztaság „az egyén gondolatainak, érzéseinek és cselekedeteinek hosszú távú integrációja oly módon, hogy a saját és mások méltóságát is értékeli, tiszteli és becsüli. A tisztaság megszabadít bennünket attól a hajlamtól, hogy manipulátívan és kizsákmányoló módon viselkedjünk kapcsolatainkban, és képessé tesz bennünket arra, hogy mindig valódi szeretetet és kedvességet mutassunk.”²⁰

A tisztaság a katolikus hagyomány meghívása mindenki – egyedülálló, házas vagy cölibátusban élő – számára, hogy a szexualitást és intimitást oly módon integrálja, hogy szexualitásunkat elsődlegesen és leginkább a szeretetet szem előtt tartva, s azt a saját állapotunknak leginkább megfelelő módon kifejezve éljük meg. E sajátos – egyedülálló, házas vagy cölebsz életet jelentő – körülmények közt a tisztaság jelentheti a szexualitás kifejezésének korlátozását, szexuális egyesülést egy elkötelezett, kizárólagos kapcsolatban, vagy szexuális önmegtartóztatást, az egyes életállapotokra vonatkozó egyházi tanítás szerint.

A tisztaságnak ebben az átfogó keretében a cölibátus nem pusztán azért különbözik a házasságtól, mert társ vagy szex nélküli életet jelent. A cölibátus olyan élet, amely nélkülözi azt a páratlan intimitást, mely a szexualitásnak a házassági egységben megélt genitális kifejezéséből fakad. Ez az egység önmagában is az a napról napra mélyen megélt kapcsolódás, amely hűséget és állandóságot ígér a változó életkörülmények, betegség és egészség

18 SACRED CONGREGATION FOR CATHOLIC EDUCATION: *Educational Guidance in Human Love. Outlines for Sex Education*, Libreria Editrice Vaticana, Vatican City, 1983, n. 4. Idézi GERALD D. COLEMAN: *Catholic Priesthood. Formation, and Human Development*, Liguori Publications, Liguori, 2006, p. 45. ■ 19 *A katolikus egyház katekizmus*a, n. 2337. ■ 20 UNITED STATES CONFERENCE OF CATHOLIC BISHOPS: *Human Sexuality. A Catholic Perspective for Education and Lifelong Learning*, USCCB, Washington, D.C., 1991, p. 19. Idézi GERALD D. COLEMAN: *Catholic Priesthood*, i. m. p. 101.

közepette, most és mindörökké. A szexualitás kifejezése és a személyes intimitás – amely oly szervesen hozzá tartozó módon közli a szeretetet a házasságban és azokban a kapcsolatokban, amelyekből házasság lesz – az, amiről a papok lemondanak, hogy hűséggel megtartsák a cölibátust. Mindazonáltal vannak másfajta kapcsolatok és az intimitás kifejezésének egyéb lehetőségei, amelyek egyedi módon részei a papi életnek és szolgálatnak.

A cölibátus az a különleges körülmény, amelyről mi, katolikus papok hisszük, hogy ennek keretei közt tudjuk a legjobban megélni a tisztaságot és megtapasztalni Isten szeretetét – Isten felénk irányuló szeretetét és a mások iránti teremtő szeretetet a szolgálatban. A házasság pedig az a különleges körülmény, amelynek keretei között a házaspárok hitük szerint a legjobban képesek megélni a tisztaságot és megtapasztalni Isten irántuk való szeretetét, illetve önnön áldott generativitásukat²¹ a házasságban és a családi életben. A katolikus papok cölibátusa is a szexualitás és az intimitás integrálásának általános biológiai, társadalmi és pszichológiai alapjain nyugszik. A tisztaságot olyan erényből fakadó erőnek tekinti, amely mindenkit arra hív, hogy oly módon fejezze ki mások iránti szeretetét, amely biztosítja, hogy szexualitásukat és szexuális megnyilvánulásait a szeretet formálja és fejlessze. Ahogy egy kiváló szeminárium elöljáró mondja: az a személy, aki hitelesen tud cölibátusban élni, felfedezi, hogy a cölibátus „elősegíti az Isten, az emberiség és a teremtés iránti szenvedélyes szeretetet”, valamint hogy az „elsősorban és leginkább Isten Lelkének ajándéka az egyház küldetése érdekében”.²² S jóllehet a cölebsz életforma megköveteli a nemi önmegtartóztatást, a katolikus pap „élete leélésének a legjobb, ha nem az egyetlen módjaként” tapasztalja meg.²³

Teológiai szempontból a cölibátus a katolikus pap egyedülálló lehetősége Isten és a felebarát szeretetére a világban. Éppen ezért minden kísérletnek, amely a cölibátus teljes megértésére irányul, szem előtt kell tartania a pap életében kialakuló számos kapcsolatot. Először is és legfőképpen a pap Istenhez fűződő kapcsolatát. Az aszketika gazdag hagyomány a olyannak mutatja be a „megszentelt cölibátust”, hogy az egyrészt elmélyíti a kapcsolatunkat Istennel, másrészt a szexuális önmegtartóztatás és más spirituális gyakorlatok, például az engedelmesség és a szegénység által Isten transzcendenciájára mutat.²⁴ Vagy gondoljunk a pap fejlődő kapcsolatára Isten népével. A cölibátus képes támogatni a papnak azt a vágyát, hogy nagylelkűen és szabadon szeresse és szolgálja a többi embert papi és személyes életében. Egy kortárs teológus figyelmeztet a cölibátusnak arra a teljességgel funkcionalista megközelítésére, amely csak a szolgálati szempontokra világít rá, és figyelmen kívül hagyja, hogy a cölibátus miként lehet továbbra is Isten misztériumára nyíló „transzcendens ablak”.²⁵

21 Az Erik H. Erikson által 1950-ben megalkotott fogalom arra az emberi élet közepe táján bekövetkező létállapotra utal, amelyben az egyén már nemcsak magával törődik, hanem felelősséget érez a következő generáció megalapításáért, létrehozásáért és irányításáért is. Generációk közti kreativitásként is lehetne definiálni. A generativitást számos módon ki lehet fejezni, kezdve a gyermekneveléstől egy bántalmazási szokás abbahagyásán, a családi történet megírásán át egy új szervezet létrehozásáig. Idetartozik, hogy szeretnénk az életünkkel valami hasznosat tenni, amitől jobb lesz a világ, amivel „visszaadunk valamit”, amivel hozzájárulunk a közösségünk és a világ jóllétéhez. – *A fordító megjegyzése.* ■ 22 DONALD COZZENS: *Freeing Celibacy*, Liturgical Press, Collegeville, 2006, p. 2. ■ 23 Uo. p. 22. ■ 24 Lásd SANDRA SCHNEIDERS: *Selling All. Commitment, Consecrated Celibacy, and Community in Catholic Religious Life*, Paulist Press, Mahwah, 2001. ■ 25 Lásd MICHAEL MCCARTHY SJ: *Let Me Love More Passionately. Religious Celibacy in a Secular Age*, *Studies in the Spirituality of Jesuits*, 43, no. 2 (Summer 2011).

S noha igaz, hogy e kapcsolatok különbözők lehetnek egy pap életében, dinamikusan találkoznak egymással, és mindegyik erősítheti a másikat.

Egy pap a következőképpen beszélt arról, hogyan bomlik ki fokozatosan a tisztaság és a cölibátus, ahogy a pap a pszichoszexuális érettség felé tart:

„Ez elhívás egy szeretetben élt életre, egy nagyon nehéz szeretet-életre. És ez olyan szeretet-élet, amely kicsit tévelygővé válik, miközben megpróbálok valóra válni az értékét, mert vagy túlságosan szeretetlen leszel, vagy olykor túlságosan bután szeretsz. Ez egy folyamat. Cölebsszé és – úgy gondolom – valójában tisztává is az életünk során válunk. Nem egyszerűen ilyenek születünk. Régebben azt hittük, hogy tisztának születtünk, és ezt fokozatosan elveszítettük kamaszkorunk során, vagy valami ilyesmi. Amíg szexualitásunk nem aludt ki, úgysem lehetünk tiszták. És ne feledd, mindaddig, míg szexuálisan elevenek vagyunk, készenlétben állunk és szeretünk, a cölibátust sem tudjuk megélni. Szóval ez hosszú küzdelem.”²⁶

Egy teológus pedig úgy tartja, hogy a cölibátusnak az idő előrehaladtával az a célja, hogy a „személyt egyre gyengédebbé, lelkesítőbbé és együtt érzőbbé” tegye, hogy a pap is képes legyen úgy szeretni, ahogy „Jézus szeretett”.²⁷ A cölibátus sajátos körülményei közt a pap Jézus Krisztushoz válik hasonlóvá, feleség és család nélkül él, ahogy Jézus, és arra törekszik, hogy teljesen Istennek és Isten népének adja magát.

Kibontakozó papi életünk során egyáltalán nem szokatlan, hogy időnként küzdünk a hivatásunkkal, hogy vajon csak a papságra hívtunk-e. Miközben elégedetten tapasztaljuk, hogy a nőtlen papi életben és szolgálatban megtaláljuk a szeretetet, azt is elképzelhetjük, mit jelenthetne számunkra a szeretet megélése egy elkötelezett kapcsolatban. Könnyen elgondolhatjuk magunkat számos más foglalkozásban és munkában is, ugyanúgy szolgálva az embereket, mint a papságban. Ha azt mérlegeljük, hogy folytassuk-e papi hivatásunkat, valószerűen arra a következtetésre juthatunk, hogy bárhová kerülnénk is, az eredmény ugyanaz lenne, hisz életmódunk és munkánk továbbra is a szeretet megtapasztalására, Isten és népének szolgálatára irányulna. Ha a papságot választjuk, és kitartunk benne, idővel választásunkat és kitartásunkat is annak a mélyülő hitnek tulajdonítjuk, hogy Istent és másokat is a papi étellel és szolgálattal tudjuk a legjobban szeretni.

AZ ÉLŐ CÖLIBÁTUS ÖT ÚTJA

Miközben megpróbáljuk elképzelni, hogy a cölibátus megélése mennyiben felel meg a szexualitás kifejezése, az intimitás és a szeretet keresésének, illetve kutatjuk ennek spirituális horizontját is, érdemes feltenni azt a kérdést, vajon miként éli meg egy pap a mindennapokban és az évek során a cölibátust. Hogyan értelmezzük a cölibátus tapasztalatát személyes identitásunk és élettörténetünk részeként? Pontosan mennyire vagyunk képesek szeretni és szeretetet elfogadni ebben az életformában? A személyiséget és a személyek egyediségét

26 CHRISTOPHER RUDDY: *Tested in Every Way. The Catholic Priesthood in Today's Church*, Crossroad, New York, 2006, p. 138. ■ 27 THOMAS RAUSCH SJ: *Priesthood Today. An Appraisal*, Paulist Press, New York–Mahwah, 1992, p. 80.

tanulmányozó pszichológusok rámutatnak a „narratív identitás” fontosságára és hasznosságára. Ezek a pszichológusok azt mondják, hogy „az emberek úgy értelmezik életüket, mint egy folyamatos történetet, és ez a történet segít megalapozni a magatartást, formálni az identitást, és integrálni az egyént a modern életbe”.²⁸ Ezek a történetek az egyén olyan kibontakozó narratívájává válnak, amely összeköti a múltat és a jövőt „egy többé-kevésbé összefüggő egésszé, hogy az egyén életének valamelyes egységet, célt és értelmet biztosítson”.²⁹

A katolikus papok kibontakozó narratívája természetesen nem korlátozódna a cölibátus megélésének történetére. Ahogyan egy teológus írta, a papság misztikáját „megerősíti a jelenkori kultúrának ellentmondó két elköteleződés: az engedelmisség és az egyszerű életvitel (a szerzetes papok szegénységi) fogadalma”, majd elismeri, hogy „a papok és szerzetesek engedelmisségi fogadalma éppannyira magával ragadó és zavarba ejtő, mint a cölibátus”.³⁰ Mindazonáltal cölebsz életmódunk olyan, mint egy lencse, amelyen keresztül életünk szívébe pillanthatunk, ahogyan valakinek a házassága is különösen sokatmondó lehet a házasságban élők számára. Bár vannak különbségek az egyházmegyés és a szerzetes papok között, mindannyian osztozunk a cölibátus megélésének kihívásában. A narratív identitás módszeréből és metaforájából merítve a cölibátus megélésének története alakuló identitásunk fontos része, továbbá rávilágít cölebsz életmódunk másokkal közös és kizárólagos elemeire a kollektív emberi élmény biológiai, pszichológiai, társadalmi és spirituális dimenziói mentén.

A rávilágítás a cölibátus megélésének lényeges témáira és mozzanataira elháríthatja azokat a gyanúsításokat, amelyek a közvéleményben élnek a papságról. De még ennél is fontosabb, hogy ezek a témák és mozzanatok megmutathatják a papság iránt érdeklődőknek, hogyan lehet pszichoszexuális jóllétben élni papként. Az egészséges cölebsz élet lényege legalább annyira hozzáférhető kellene hogy legyen a papok és mások számára, mint az egészséges házaselet lényege. A cölibátus megélésének története bizonyos hétköznapi témák és tevékenységek alapján tárul elénk.

A cölibátus egészséges megélésén keresztül a katolikus pap belső pszichoszexuális jóllétbe, és mások számára is felismerhető magatartással és gyakorlatokkal tükrözi ezt a jóllétet, éppúgy, ahogyan más magatartásformák és gyakorlatok helytelen viselkedésről és zavarokról árulkodhatnak. Mivel a cölebsz életet nem lehet kizárólag abból a szempontból nézve értelmezni, hogy mit adtunk fel – szex vagy házasság –, jobban meg kell értenünk, hogy miképp tudjuk aktívan és elkötelezetten megélni a cölibátust, és hivatásunk ajándékként bemutatni ezt a pszichoszexuális jóllétet. Öt utat vagy cselekvési gyakorlatot ajánlok, amelyek hozzájárulnak a katolikus papok pszichoszexuális egészségéhez. Ezek együtt felmutatják a cölebsz élet tapasztalati dimenzióit, amelyek elősegíthetik a papok és a közvélemény számára azoknak a közös és egyedi történeteknek a megértését, melyek arról szólnak, hogyan éljük meg a cölibátust, és hogyan mérjük fel jóllétünket:

1. *Éljünk Isten és legmélyebb vágyaink közelében.* Ez a gyakorlat arra világít rá, hogy milyenek tapasztaljuk Istennel való kapcsolatunkat, és hogy e kapcsolatnak most és a jövőben is a legmélyebb vágyainkban marad-e az alapja.

28 DAN P. MCADAMS – JENNIFER L. PALS: A New Big Five. Fundamental Principles for an Integrative Science of Personality, *American Psychologist*, (April 2006), p. 209. ■ 29 Uo. p. 210. ■ 30 DONALD COZZENS: *Freeing Celibacy*, i. m. p. 16.

2. *Teremtsünk számos mély személyes kapcsolatot és támogató közösségeket.* Ahogyan a másokkal való kapcsolataimat megélem, az megmutatja, hogy a mások szeretetére irányuló vágyam a valóságban gyökerezik-e.
3. *Kérjünk szeretetet, törődjünk másokkal, és törekedjünk az elkülönülésre is.* Ezeknek a készségeknek a fejlesztése különösen fontos ahhoz, hogy szexuális intimitás és a kizárólagos házastársi intimitás nélkül megfeleljünk a cölebsz élet kihívásainak.
4. *Küzdjünk meg a stresszel, és ismerjük fel a destruktív magatartásmintákat.* Annak beazonosítása, hogy milyen módon sebezhet minket a stressz, és hogy életmódunk korlátai közt hogyan tudunk konstruktívan vagy destruktívan válaszolni rá, hosszú távon meghatározza, hogy egészségesen tudunk-e élni papként és cölibátusban.
5. *Ünnepeljük meg a szentet.* Végső soron mi arról az értelemről és reményről teszünk tanúbizonyságot, amelyet az általunk szolgált emberek életében és a sajátunkban megtapasztalunk a szentségekben és az egyházi szertartásokban való részvételen keresztül. E rítusok Isten szeretetét közvetítik Isten népe felé, részben a prédikációnk és vezetésünk által, részben saját személyünkön és azon keresztül is, hogy életünk mennyire hitelesen tükrözi Isten szeretetét.

Az évek hosszú során ezeket a cselekvési gyakorlatokat találtam olyan egészséges lehetőségeknek, amelyek a pszichoszexuális jóllét jól látható „jelzőkarói” lehetnek saját papi mivoltom megtapasztalásában, valamint azoknak a papoknak az életében és szolgálatában, akik a barátaim, ismerőseim és kollégáim. Ezek a gyakorlatok visszhangozzák azokat a szempontokat is, amelyeket papokkal és másokkal, szeminaristákkal az előljárójukként folytatott beszélgetéseimben hallottam, illetve azokon a meghallgatásokon, amelyeken szexuális zaklatások elkövetőivel és elszenvetőivel találkoztam, mint hivatalos megbízott az ilyen esetek kivizsgálására. De idesorolhatom azokat a beszélgetéseket is, amelyeket kortársaimmal és idősebb papokkal folytattam lelkiatyjukként vagy szerzetesi előljárójukként. Klinikai pszichológusi tanulmányaim és gyakorlatom is segített abban, hogy beazonosítsam azokat a konkrét kérdéseket, amelyek rámutatnak arra, ahogyan az idő múlásával a cölibátus megélésében ezek az utak és gyakorlatok kifejeződnek vagy éppen elhalványulnak. Az odafigyelés e tapasztalati dimenziókra a különböző életkorú és szexuális orientációjú, a papi élet, képzés és szolgálat más-más szakaszaiban lévő paptestvéreknél rálátást biztosít arra, hogy az egyes papok miként élik meg a cölibátust, és az hogyan alakítja pszichoszexuális egészségüket.

Ez a figyelem a cölibátus megélésének egészséges útjaira azonban nagyon időigényes. Miközben az elmúlt években igen nagy érdeklődést váltottak ki a pszichológiai zavarok és a papok által elkövetett szexuális zaklatások összefüggései, meglehetősen kevés szó esett a tiszta és cölebsz élet pozitív – biológiai, pszichológiai, társadalmi és spirituális – vonatkozásairól, illetve hogy a cölebsz életmód hogyan járulhat hozzá a pap általános egészségi állapotához, és miként növelheti a papi szolgálat hatékonyságát. Hogy magunkat, és – ami még fontosabb – az általunk szolgált embereket védjük, a figyelmünket szinte kizárólag a szexuális visszaélések krízisének különböző szempontjainak vizsgálatára összpontosítottuk, különösen azokra a témákra, amelyeket az olyan tanulmánykötetek tárgyaltak, mint például a *Bless Me Father for I have Sinned. Perspectives on Sexual Abuse by Roman Catholic Priests* [Atyám, oldozzon fel, mert vétkeztem. A római katolikus papok által elkövetett szexuális

visszaélésekről], vagy a *Sin against the Innocents. Sexual Abuse by Priests and the Role of the Catholic Church*. [Bűn az ártatlanok ellen. Papok által elkövetett szexuális visszaélések és a katolikus egyház szerepe].³¹ Miközben az e tanulmányokat övező hírverés nem szándékol-tan, de elhomályosíthatja mindazt, ami egészséges a katolikus papsággal járó tisztaságban és cölebsz életben, épp a szóban forgó kutatás oszlat el a szexuális visszaélésről és a katolikus papságról szóló jelentős hamis mítoszokat. Ezekre az igaztalan állításokra fókuszálva a kutató szerzője olyan adatokat mutat be, amelyek egyértelműen jelzik a következőket:

1. Katolikus papok nem bántalmaznak nagyobb arányban gyermekeket, mint más feleke-zetek papjai vagy férfiak általában.
2. A katolikus egyházban klerikusok által elkövetett szexuális visszaélések nem írhatók a cölibátus számlájára. A szex nélküli élet nem teszi a gyermekeket a szexuális vágy tár-gyává.
3. A katolikus egyházban a klerikusok által elkövetett szexuális visszaélésekért nem lehet a homoszexualitást okolni.
4. A katolikus egyházban a klerikusok által elkövetett szexuális visszaélések nem köthetők ahhoz, hogy a római katolikus egyházban csak férfiak lehetnek papok.
5. A katolikus egyházban a klerikusok által elkövetett szexuális visszaélések, amelyekről a médiában hallani lehet, szinte kivétel nélkül több évtizeddel ezelőtt történtek (általá-ban a hatvanas és a hetvenes években).
6. A szexuális bűnöket elkövető legtöbb pap nem pedofil.³²

A nemrég közzétett John Jay-jelentés, a *The Causes and Context of Sexual Abuse of Minors by Catholic Priests in the United States, 1950–2010* [A katolikus papok által kiskorúak ellen elkövetett szexuális visszaélések az Egyesült Államokban, 1950–2010] a fentiekkel meg-egyező eredményekről számolt be, s arra következtetésre jutott, hogy „nincs egyetlen »oka« a katolikus papok által kiskorúak ellen elkövetett szexuális visszaéléseknek”.³³

Mindazonáltal és érthető módon a papok védekező álláspontból reagálhatnak a nemi tisztaságról és a cölibátusról szóló vitákra, valamint a papok életének ellenőrzését célzó erőfeszítésekre, melyek a kifejezetten a szexuális visszaélésekre vonatkozó, illetve biztonsági igazoló eljárások által valósulnak meg, amelyeket például a Praesidium, illetve más szervezetek hívtak életre, hogy a lelkipásztori szolgálatban részt vevőket védjék, illetve támogassák a katolikus egyházat az elvesztett bizalom visszanyerését célzó törekvéseiben. Mindezek ellenére a szexuális visszaélésekből fakadó válságról írva a kutatók továbbra is panaszkodnak, hogy „valójában milyen keveset is tudunk a papokról és az általuk megélt szexualitásról”.³⁴

31 THOMAS G. PLANTE (ed.): *Bless Me Father for I Have Sinned. Perspectives on Sexual Abuse by Roman Catholic Priests*, Praeger, Westport, 1999; UŐ (ed.): *Sin against the Innocents. Sexual Abuse by Priests and the Role of the Catholic Church*, Praeger, Westport, 2004. ■ 32 Lásd UŐ: Do the Right Thing. Spirit, Science, and Health, *Psychology Today*, March 24, 2010: <http://www.psychologytoday.com/blog/do-the-right-thing/201003/six-important-points-you-dont-hear-about-regarding-clergy-sexual-abus>. ■ 33 *The Causes and Context of Sexual Abuse of Minors by Catholic Priests in the United States, 1950–2010*, John Jay Report, May 18, 2010, <http://www.usccb.org/mr/causes-and-context-of-sexual-abuse-of-minors-by-catholic-priests-in-the-united-states-1950-2010.pdf>. ■ 34 JOHN ALLAN LOFTUS: Sexuality in Priesthood. *Noli me tangere*, in THOMAS G. PLANTE (ed.): *Bless Me Father for I Have Sinned*, i. m. p. 15.

Ebben a könyvben a cölibátushoz vezető utakat javaslok, kísérletként arra, hogy meszemenően gyakorlati szempontból elmondjuk a cölibátus megélésének történetét. Ezek az utak nem azonosak a cölibátus teológiájával, ahogy azt sem magyarázzák meg, hogy valaki miért választja a cölebsz életet, hanem azt írják le, hogyan tapasztalják és élik meg a cölibátust papok, például milyen küzdelmek és lehetőségek adódhatnak általa, és a cölibátus tapasztalata vajon miként gazdagíthatja vagy gyengítheti a papi életet és szolgálatot. Hogy hozzáférjünk a cölibátus megélésének tapasztalataához és azokhoz az érzésekhez, amelyek akár csak érintőlegesen is feltörhetnek, szakirodalmi és esetleírásokat használók. Azért is, hogy szemléltessem a tapasztalati dimenziók különféle szempontjait, illetve azt, hogy ezek milyen gyakran keretet szolgáltatnak mind papi sebezhetőségünknek, mind Isten kegyelmének. Az esetleírások legtöbbször papok saját tapasztalataikról szóló elbeszélései. Néhanyszor a bemutatott eseteket az általam ismert helyzetekből raktam össze. Valamennyi azt a célt szolgálja, hogy tükrözze az egyszerű papok cölebsz életének valós mélységeit és magasságait.

Mindegyik út lehetőséget biztosít a cölibátus megélésének és a pszichoszexuális jólétnek a személyesebb felmérésére a tapasztalati dimenziók mentén, kérdésekkel zárulva, melyeket a papok saját tapasztalataikra és ezekre a dimenziókra alkalmazhatnak önkritikus módon. A kérdésekre adott válaszaink megmutatják az életünkben kibontakozó cölibátus történetét, valamint életünk és szolgálatunk más olyan fontos tényezőinek hatására is rávilágítanak, melyek befolyásolják és támogatják is a cölibátussal kapcsolatos tapasztalatainkat. Például az olyan kérdésekkel való foglalkozás, hogy „életednek melyek az elsődleges kapcsolata, amelyektől szeretetet és tartósságot vársz?”, vagy „mit teszel kifejezetten e kapcsolatok és fennmaradásuk érdekében?”, szükségessé teszik életünk cölibátuson túli gyakorlati vonatkozásainak végiggondolását. Azoknál a papoknál, akik szerzetesi közösségben élnek, mindhárom fogadalom – szegénység, tisztaság és engedelmesség – hathat kapcsolataik alakulására, ahogy a hosszú távú elköteleződés egy plébániai közösség mellett szintén korlátozhatja vagy tágíthatja az egyházmegyés papok kapcsolati hálóját. Ezek a kérdések önvizsgálatra, hitünk megosztására, közösségi feldolgozásra és beszélgetésekre hívhatnak különböző szintereken, ahol a papok tovább akarják adni tapasztalataikat a cölebsz életről, hogy magukban és másokban segítsék a cölibátus megélésének megértését, és felismerjék a papi lét egészséges útjait.

A szerző jezsuita szerzetes, a pszichológia professzora, igazgató (San Franciscó-i Egyetem, Szent Ignác Intézet).

Fordította: Török Péter

Forrás: Gerdenio Sonny Manuel SJ: Élő cölibátus. A papság egészséges útjai, Jezsuita Kiadó, Budapest, 2016, pp. 7–28.